

**CEASUL CEL RĂU SAU MEMUAR DE PURTARE ȘI
MÂNTUITOARELE FAPTE A DOMNULUI E. LUPONI CU
PRILEJUL DE ADVOCAT CĂTRĂ ARHIMANDRITUL VARNAVA
EGUMENUL MĂNĂSTIREI PĂNGARAȚII, ȚINUTUL NEAMȚU¹**

Arhimandritul VARNAVA

Înainte cuvântare

Mulțămescu prea Sfântă Fecioară că nu m-ai lăsat a peri până în sfârșit, deschizându-mi mintea, și deșteptându-mă de orbirea în care zăcem, mai înainte de a pune capăt vieții mele, ca să arăt lumii pe fiul viclesugului, carele este fiul dieavolului. Pentru pilda neamului omenescu.

Dumnealui, spatariul E(manoil) Luponi², scoțându-mă pre mine la refet, au mai scosu și pre alții ce nu s-au mulțămit numai cu atăta, încă audu că ar fi cutezat a mai face

---

¹ Arhimandritul Varnava, *Ceasul cel rău sau memuar de purtare și mântuitoarele fapte a domnului E. Luponi cu prilejul de avocat cătră arhimandritul Varnava egumenul Mănăstirei Pângarații, ținutul Neamțu*, Iași, Tipografia lui Adolf Bermann, Podu Vechiu, 1862, 20 p (**Fig. 1**). Lucrarea a fost semnalată de Costin Clit, *O nouă versiune a „istoriilor” arhimandritului Varnava despre Mănăstirea Pângărați și Schitul Tarcău*, în *Acta Pangratia*, II, 2024, p. 207-208.

² Despre familia lui Emanoil Luponi paharnicul Constantin Sion consemnează următoarele: „Lupescu este din Iași, unde au fost un Iordachi Lupu, sluga vornicului Iordachi Drăghici, pe carele pe la 1826 l-au făcut medelnicer și vataf la Lungani. Aceluia i-au rămas ficiori, din care unul învățând la Academie, au fost profesor la școala publică din Târgușor, și din Lupu ș-au făcut porecla Luponi. Acum domnul Grigorie Ghica l-au rânduit cilean (membru al tribunalului) la judecătoria Roman” (Constantin Sion, *Arhondologia Moldovei. Amintiri și note contemporane*, Iași, Tipografia Buciumului Român, 1892, p. 192).

Manolachi Lupovici a fost primit la Institutul Sfinților Trei Ierahi din Iași în anul 1835, figurând în *Catalogul tinerilor primiți cu cheltuiala Epitropiei ...*, iar unul dintre colegii săi a fost Theodor Codrescu. Despre acesta se mai preciza că a „fost Președinte de trib(unal) la ținutul Neamț. El mai în urmă s-a numit Luponi. E mort. (Th. Codrescu, *Uricarul*, vol. VII, Iași, Tipografia Buciumului Român, 1886, p. 205).

Emanoil Luponi a fost profesor la Școala din mahalaua Târgușor din Iași în perioada 1 octombrie 1844 – 1 octombrie 1846 (*Analele Parlamentare ale României*, tomul XIV, partea II, *Obicinuita obștească Adunare a Moldovei, Legislatura III, sesiunea IV (XIV) – 1846, sesiunea V (XV) – 1847*, București, Imprimeria Statului, 1907, p. 282, 478).

proces și casii bisericești pentru mai multe mii de galbeni ce ar fi pierdut zice: din felurite pricini, și fiind că eu și cu toată tagma călugărească ne ținem din mila țerii care este înalta ocărmiuire, fiind că totdeauna am fost gata a-mi jărtvi și pâinea de la gura me pentru ca să fac înbunătățiri la Sfânta Mănăstire Pângărații, precum acareturi și altele, toate aceste cunoscute la mulți călători și buni creștini fețe de toată mâna; nu voi pute tăce când aud, că unul ca spăt(arul) E(manoil) Luponi zice că: Ministeriul Cultelor m-au sărăcit, căci dumnealui au venit cu doi bani în trei pungi pre la noi pe la Târgul Pietrii; dovadă scrisoarea sa cu slova A, și dar mă socot dator a supune lumii întregi haracterul dumisale spatariul E. Luponi ca din vreme ce știe judecătorii țerii, care până acuma au putut să greșască întru necunoștința adevărului precum am pățit eu de m-am stâns. Tot odată să vază și Ministeriul Cultelor din România cu cine are a se judeca.

Din nenorocire încrezut în titlul său de avocat, gudurându-se, și fățarnicindu-se pre lângă mine, în deznădăjduirea în care eram, și mai cu samă spaima ce singur îmi da în toate zilele că ocărmiuirea are să strice mănăstirile și altele care nu sânt de vorbit, în halul în care singur mă dusesă, că de acuma se desființază călugăria, eu omu mai multu bătrân, și făgăduindu-mi cele mai mari folosuri și ajutoruri după cunoștințele ce ar ave cu fețe puternice, me-au giuruitu totul, numai să-i dau moșia Tarcăul în posesie, care și mie îmi era hărăzită cu hrisov. Așa m-am înduplecat și e-am dat-o cu prețu de 1000 galbeni pe an pe termin de 5 ani, am cuprins în contract că am priimit toți 5000 galbeni înainte, dar în numărătoare am luat numai 1040 galbeni și Ministeriul Bisericesc, crezând că am priimit toți 5000 galbeni, me-au oprit leafa me de egumen ce este de 6000 lei pe an. Spatariul E. Luponi văzând hotărârea ocărmiuirei și văzându-mă supărat până la moarte, ce au socotit, ha! Acuma au venit vremea (răsucindu-mi musteața) îmi zice: „Cinstite părinte să-ți arātu cine-i Luponi, fă-mi vechilimea și nu numai că îți voi scoate leafa dar îți voi scoate și toate driturile câștigate prin hrisoave că nu pot ei să se joace cu mine precum s-au jucat cu sfinția ta”. Și supt no. 99 la (1)859 i-am și dat vechilimea cum stă dovadă Monitorul no. 62 acel

---

Din perioada cât a lucrat la Judecătoria ținutului Roman la Biblioteca Academiei Române se păstrează un manuscris din 1852 intitulat: *Scală cuprinzătoare pe scurt de toate ofisurile și dezlegările; urmate către judecătorile ținutale, de la 1844 iulie 9 până la 1852 inclusiv, prelucrată de asesorul giudecătoriei ținutului Roman, Emanoil Luponi, 1852* (Gabriel Ștrempele, *Catalogul manuscriselor românești*, București, Editura științifică și Enciclopedică, 1978, p. 28, nr. 64).

Tot în anul 1856 a fost și locțiitor de dregător al ținutului Roman, moment în care a avut un conflict cu *starostele supușilor austriei din acel ținut, din cauza asupririlor pricinuite unor locuitori de pe moșia Arămești, de către supusul austriac Gheorghe Florescu Orghidan, conflict la care a luat parte și comandantul de garnizoană al trupelor austriece din Roman* (ANI, Secretariatul de Stat, inv. 2225, nr. 2097).

La 27 iulie 1856 acesta era șeful secției I din cadrul Departamentului Cultelor și Instrucțiunii Publice din Moldova care era condusă de Th. Balș (Th. Codrescu, *Uricarul*, vol. IX, Iași, Tipografia Buciumului Român, 1887, p. 484).

an, însă și acesta au fost luat cu o meșteșugire dieavolească, spre a-mi mânca și ce avem, iată faptele cu dovezi:

1. Am avut a lua 1100 galbeni de la posesorul Părăului Glodu, D. M. Hortulari, căștiul pe anul (1)859, ca vechil s-au dus la Bacău să scoată banii și au venit zicând că nu este chip să-i scoațe dacă nu-i voi da în scris că me-au dat D. Spatar E. Luponi toți banii. Înscrișul era gata mă rog ca un neguțitor iscusit ce se găsește, îl ave în sân, deci l-am iscălit pe minunt fără să pricep vicleșugul lui, jurindu-mi că îndată va scoate banii și mii va da. Aceste însă au fost măgulituri viclene, căci nici astăzi nu știu ce va fi făcut.

2. Din scrisoare cu slova B, se poate lămuri oricine pentru cine au fost luată moșia Pângărații în posesie, las c-au fostu vorbă ca să fim tovarăși, adecă eu, D. Dimitrie Neculau și dumnealui spătariul, puind încă și moșia Tarcău la mijloc, am zis să facem înscrișuri de tovarășie și n-au vroit zicând că ce trebui când eu sânt al vostru și voi ai mei, scopul însă nu e-au fost curat, precum s-au văzut și se vede.

3. Au stărui de capul meu și a comitetului sfintei monastiri de i-am dat adeverință că am priimit subvenția din căștiul anului 1860 a Pângăraților spre a se pute scăde la ministeriu, două rânduri de adeverinți i-am facut, după cum aceasta se poate dovedi la slovele V, G, D, E, J de la urmă, din însuși corespondența cu d(umnealui), măgulindu-ne că ne va da banii și producturile trebuitoare pentru întreținerea părinților, am cerut și noi înscriș de la d(umnealui) dar foarte s-au înfuriet, zicând că, de ce n-avem încredere oarbă în el, căci îl știe lumea că este cinstit. Puține produse am priimit cu vai nevoe iar banii, bieți 80 galb(en) și aceia cu câte scântei, pentru că au mai cerut săi mai dăm încă o adeverință de 22500 lei, peste acele de 50583 lei 40 b(ani), și dacă ne-am împotrivit apoi ș-au arătat tot veninul că nici măcar n-au vroit a veni să se răfuească cu noi.

4. La 2 mai 1860, după scrisoarea sa am dat tot ce am avut în căutarea posesiei precum 12862 l(ei), 24 p(arale) și 100 merțe popușoi, vezi plugurile cu ferăle, hănteile și boii lor, cine va vrea ai cunoaște mărimea iscușintei vicleșugului celui ascuns și cât prețuește advocatlăcul spătariului vine voească a ceti scrisorile ce este cu slova Z.

5. În anul 1 a posesiei iconomia moșiei am ținut-o cu toată a mea cheltueală și în loc de folos m-au făcut de i-am dat în scris că numai sânt tovarăși puindu-mi înainte feliurite grozăvii din partea ocărmuirii dacă nu va avea înscrișul mieu ca să-l arăte că nu dau paretis din egumenie, iată vicleșug ca să mă poată pierde de tot fără să mai am de zis ce mai mică vorbă.

6. La 20 mai 1860 îmi scrie de la Iași să-i triimit toate hărțile să-mi apere drepturile deși n-au făcut nimic și tocmai acumă văzu că nici au fostu chipul de a pute face pre cale care mă povățue dumnealui dar acum ceea ce este mai amar că nu-mi dă nici hrisoavele, nici vechilimeoa să-mi caut singur de păcatele mele (Vezi slova I).

7. Pentru venirea dumisale de la Iași la Peatră cu cai de poștă l-am înlesnit cu 50 galbeni și pe când credem că mii va plăti din contra m-au apucat să-i mai dau 300 galbeni pentru scoaterea hrisovului din timpul caimacamului Vogoride, când dumnealui spătariul

se găsește șef de secție la Departamentul Bisericesc și vrând nevrând i-am dat vecsel cum au vrut cu mare legături pe care desigur îl păstrează pentru când îl voi apuca la răfueală.

8. În anul 1861, primăvara, au cerut să-i vând 24 boi, însă și fără bani, și fără scrisoare după vechea și deprinsa rândueală adecă pe cinste, am hotărât că nu dau boi fără bani, în minut au și închipuit viclesugul, au stăruit să îi dau numai în vremea arătorei și să-mi tragu partea convenită pentru munca lor, fără să știu eu nici (s)boarul meu, dumnealui spatariul L. E. au înferat boii la corn cu feru său. După mântuirea plugăriei la 24 iunie am luat boii, i-am dat la pășune între vitele mele, au stătut peste 3 luni, încă din acei boi 4 am dat zestrea sf(intei) monastiri și ceelați i-am vândut. Cum s-au lămurit de aceasta și văzind tot că nu ne mai poate înșala să-i mai dăm adeverinți de primirea subvenției din căștiul Pângaraților și pe (1)861 că începe a se înpuțina hrana de la straită s-au înfuriet grozav, zicând: „Cum am îndrăznit eu să-mi desfac averea fără știrea dumisale, când dumnealui îmi este vechil, și când are a lua sumi de bani de la mine încât de m-ar pune în cântar să mă cumpănească cu aur tot na-și putea (a)coperi banii cei datoresc”. Și nu s-au sfiint de fel a reclama la sub-prefectul că i-au perit 24 boi înferati la cornu cu ferul dumisale ba încă prin tiranul său cumnat, Giosanu, cu samavolnic au răpit acei 4 boi și pe 9 mascuri din livada mănăstirei, porocire numai că boii au fost înferati cu ferul mănăstirei așa și după o stăruință de 5 luni, abie prin cărmuire, am putut să eu bucatele mănăstirii îndărat.

9. În toamna trecută am cerut 150 galbeni spre a se scăde din polițele adeverite de comitet arătate la punctul 3, au zis să eu de la orândar deși m-au crezut totuși Avrămuțe orândarul din Pângarați s-au dus la Tarcău, l-au întreat și i-au zis să-mi dea. Din acești bani am priimit numai 80 galbeni arătați mai sus până să priimescu și restul au oprit și produsele ce era dator a da cerând și banii îndărat, neconținut reclamă, în zadar orândarii au întâmpinat și verbal și prin suplică că dacă n-ar fi dat proncă n-ar fi numerat căci de răutate fiind cuprins fără leac de rușine tăgădueste.

10. După contract este dator a da pentru sf(ânta) mănăstire 8 stoguri fân câte de 10 stănjini unul și 20 chile orzu ovăs pe an, este îngărdit a nu ave amestec la livezile și grădinele mănăstirei, au fost dator a da fălceri pentru strângerea fânului din livezi, ca se împărțim și în doă, ear el au cosit și luat totul întru nimica nu s-au ținut de alcătuire.

11. Casele din târgul Peatra pre care le-am făcut cu cheltueala me pe moșia sf(intei) mănăstiri ca vechil au fost dator sau să-mi scoată cheltueala de la casă sau să le am în stăpănire pe tot timpul vieței mele, nici n-au gândit.

12. În nenumărate rânduri l-am dus și adus de la Eși cu toată a mea cheltueală și-n loc de multămire m-au chinuit mai amar de cât jidovii pe Mântuitorul Hristos.

13. în anul trecut am făcut câteva mii de cărămizi pentru trebuința sf(intei) mănăstiri și-ntru aceasta au cutezat a zice că n-am avut drit să fac cărămidă și cu de la sine putere au luat din cărămidă fără se fi cheltuit macar un ban; și au mai luat și 2 stănjini lemne de foc de pe Pângarați ad(ministrată) <de> caminaru Ioniță Ciornei care rămăsese

din vreme când era moșia asupra me nerădicați, până aicea s-au cobărit vicleșugul său, au mâncat lemnele aducându-le la Piatră.

D(umnealui) spătarul Luponi este om cum n-au mai firea pre altul, domnia sa singur au găsit mijlocul de a câștiga, nu numai capital dar și credet fără osteneală nu de zece ani cum au făcut alți prin crunte ostenele, ce prin vrednicia vicleșugului și a înșălăciunei ca să poată amăgi și trage pre fiecare la sineși, eu singur îl numeam ingerul lui Dumnezeu ocrotitorul și mântuitorul bătrânețelor mele, orbire dumnezească, amară mângăere, vicleană ocrotire. Ascultați-mă fii mei nu vă mai păziți de astăzi înainte de hoții ce țin drumurile, de la aceea tot veți mai scăpa cu ceva, măcar cu cinstea, păziți-vă mai bine de avocații vicleni, și fără frica lui Dumnezeu, de avocați de soiul domnului spătar E(manoil) L(uponi) pe care după ce l-am făcut posesoru Tarcăului, zicând că au dat 5000 galbeni înainte, încât singur s-au speriat de creditul ce i s-au dat în pieață, apoi acum nici vrea a mă ști, parcă nici mă vede, pre mai multe persoane am pus ca să-l aducă la cunoștință precum pe părintele protoiereu, pe domnul N. Gridov, pe domnul Gorovei, derectorul Prefecturei și pre domnul Ioan Volcinski, dar n-au stat chip, s-au încremenit ca satana de duhul a tot puternicul când l-au văzut; zice lumea că ar fi având domnul spătar pre lângă cine o purtareată vrăjătoare foarte iscusită, nu crezu întru aceste, dar mii de minune cum de au mai înșalat și pre alții, feță nu numai cinstite, desăvârșit cinstite, dar și cu oareși care cunopștinți care mai de mult l-au cunoscut, să vede însă că nu l-au priceput.

De mine nu este de mierare că nu l-am cunoscut ca om nepurtat în lume, și când de la un avocat primești sfaturi ca cele din scrisoarea ce o puteți ceti la slova C, atuncea poate se-mi închipuească ori și cine dacă poți să te-ndoești de un om așa de politico ca dumnealui spătarul Luponi. Am mai avut un nămol scrisori foarte interesate, însă tot după sfatul dumisale le-am dat în foc, și aceste încă le dam focului dar din norocire n-au fost asupra me.

Cetiți fii mei cei ce aveți copii mai cu samă, învațați, și vă învațați și pre voi a vă feri de omul rău, feriți-vă de a da încredire oarbă la avocați ca al de d(omnul) spatarul Luponi căci veți păți ca mine, ca d(omnul) Dimitrie Neculau și ca arhimandritul Nikon, pre care ni-au dus la sapă de lemn și încă pentru mine tot nu-i așa de greu, căci vrăsta ămi este înaintată, sănt călugăr, la toată urma o rasă, un comanac, pită și borș din mila înaltei cărmuirii după budgetu trebui să fie, așadar gura am cu ce o sătura, și golătatea cu ce o (a)coperi, dar va fi rău pentru voi fii mei cei din lume, voi care aveți familii când vă veți înșăla ca mine! Nu doresc ca lacrămele mele să caze pre capul dumisale sapătarului, nu doresc ca oftările, și mila me să-l ajungă vro dineoară, căci n-am văzut pre cel dreptu părăsit, nici semănția lui cerând pâine, Dumnezeu se vede că au vrut să-mi certe greșalele tinereților și a le neștiinței mele, deci certându-mă m-au certat Domnul, eară morții nu m-au dat.

Varnava arhimandrit

Slova A

Sărut mânele Prea Cuvioșiei Voastre!

Scrisoarea Prea Cuvioșiei Voastre cu data de la 26 a curentei am priimit astăzi asupra căria grăbesc a vă răspunde că aici osebit de acele ce-mi însemnați mai sănt și altele, și numai aceasta au fost și este motivul pentru care abandonându-mi toate interesurile moșiei și a familiei stau aici în supărări necurmte și grele cheltueli fără să cunosc macar cum am a le plăti și prin urmare a scăpa din Iași.

Învăluirile ce doresc dușmanii a vă face atât pe cuvioșiei tale precum și părintelui Nikon sănt așa de multe și aprinse încât sigur mă sfiesc de curajul meu.

Eu însă nu vă pot însemna anume zioa când voi putea eși din Iași, destul numai că eu mă sărguesc pentru acest sfârșit, și tot ce vă pot înștiința pentru întârziere este că Ministrul Cultelor ce găsaște în conțedie. Că Sardion au dimisionat și încă nu se știe cui are a se da locotenența Mitropoliei, că Varahil ș-au ales locul retragerii la Pângărați. Că nici o poliță încă nu mi s-au ațeptat de Ministru și că până nu voi cunoaște rezultatul acestora nici pot se vin, nici pot să găsescu de rezonată venirea prea cuvioșiei tale aici.

Arhimandritul Constandie se găsește în ceasurile de pe urmă și suferă foarte mult. L-am vizitat în numele Prea Cuvioșiei Tale, l-am ajutat cu ce am putut, am însărcinat doftor al curarisi și a i se da doctoriile pe socoteala mea.

Pe părintele protoereu numai odată l-am văzut mai înainte de a primi scrisoarea Prea Cuvioșiei Tale, prin urmare nu am putut a vă îndeplini vroința, dar eu voi căuta ocazie a mă înlesni cu Tudurachi și a vorbi în chestie.

Eu voi avea în privire cele ce ai scris acum, și despre ceea ce va trebui să faceți vă voi înștiința cu lămurire. Căutați numai a fi împăcați și mulțemiți călugării.

Pentru depărtarea celor 7 călugări din monastire și doi de la schit trebuie să urmați precum vi se poroncește dacă le se și însămnă anume numele lor.

Pentru toate ceelante ce vor trebui vă voi scrie în vreme.

Fiți dar liniștiți, petreceți cu bine și nu uitați pe al vostru.

Plecat și supus fiu Luponii.

Iașii, 1860 dechemvrie 20

Slova B

Sărut mânele Prea Cuvioșiei Voastre

La 26 a curentei luni am dat suplică Obșteștii Adunări. Cuprinderea ei este tectsul ce vă alăturez: Rezultatul nu se poate cunoaște mai înainte de a fi cercetate lucrările de cătră secția respectivă, după care apoi asupra raportului ce va face are a urma hotărârea camerei. Camera are a se deschide la 15 april(ie).

Cuza s-au pornit de mâne la țară. Văzind că Ministeriul Cultelor stăruiește pentru darea în posesie a moșiilor am alergat iarăși unde am știut și am putut și credem că am izbutit când în acel timp am priimit și depeșa lui Dumitrachi, prin care mă înștiințază că Prea Cuvioșia Voastră după o pătrunzătoare cercetare ce ați făcut lucrărilor mă autorizați să dau pe moșiea Pângărații peste 1500 galbeni. A doa zi după primirea citatei depeși fiindu a treia zi de mezat, d(omnul) Tirichiu de și până atunci nu să făcuse nici o strigare, tot a strigat cătră ministri de a se desăvârși mezatul. Văzind dară că să încep strigările am protestat în scris o asemenea urmare dar neconsiderându-se s-a continuat strigările.

Pentru acest sfârșit eu eram pregătit și avem în partida pe Balaiși, Zamfirescu și Păunu asupra căruia trebuie să se facă adgiudecația.

Stăruitorii și mușterii era C. Rujinschi, M. Albu, Pedimonte și un cumnat a lui Albu neputând ai înlătura sub nici o condiție s-au început concurența și moșiea au rămas asupra lui Păun pentru Cuvioșia Voastră cu 1400 galbeni pe an iar condițiile pe lângă cele generale sânt:

A să vara 5 vaci cu viței
(A să vara) 1 buhaiu
(A să vara) 6 boi
(A să vara) 24 mascuri
(A să vara) 4 cai

Pentru ernaticu să se deie 8 stoguri fân câte 10 stânjini stogul și 20 chile arzu ori ovăz.

Să se plătească lefii slujitorilor de la biserica din Stejaru.

Leafa profesorului 3000 lei.

Cheltuelile 300 lei.

Acum vedeți că dorința v-am îndeplinit-o, binevoiiți a-mi răspunde ce mai este de făcut, căci Păunu nu poate a-mi lăsa garanția de cătu până la 15 a lunei aprilie.

Dorescu a ști iarăși grabnicu detaliurile de venituri a acei moșii, ca să-mi fac eu un calcul despre folosul sau paguba ce poate fi.

Mai înainte a mă înștiința despre toate te rog să nu faci nici un pas și iarăși dacă credeți de trebuință, să ne întâlnim mai grabnicu atunci sau să veniți Prea Cuvioșia Voastră sau să-mi trimiteți trăsura ca să vin eu. Acum de odată, alte nu vă pot arăta de cât că gratulându-vă de sf(intele) sărbători rămân în dorință a ne revedea cât mai curându. Veți ști că d(omnul) Pedimonti mi-au făcut mare tor și au zis că înadins mă atirdisește pentru ca să-mi deie mantaoa, căci Prea Cuvioșia Voastră i-ați fi declarat că nu vă interesați și că singur l-ați îndemnat a veni la Iași pentru ca să nu eie moșie-vă altul.

Această înapregiurare m-au necăjit foarte mult și are a mă ține ca în cabală până la revedere.

Rămân plecat fiu și supusă slugă,

Luponi

Iașii, 1860 mart(ie) 31

Slova V

Cu tot respectul sărut mânele Prea Cuvioșiei Voastre

Prietenul nostru s-au pus să-ți mănânce și banii ce vi se cuvin pentru ținerea monastirei de la sf(ântul) Gheorghie încoace. De aceea a manevrat cele ce ai văzut, cu înștiințare de comitet, cu rânduire între aceasta a lui Melidon, cu adresa ce mi l-ai trimis copie și în sfârșit cu toate celelalte, numai ca doară să se prelungească rezultatul aceluia; ca Cuvioșia Ta să fii silit a cheltui și în cele din urmă se te măe la cei 5000 galbeni.

Dumnezeu însă nu ajută să nu fii polițat de a răspunde subvenția din căștiul Pângăraților așadar de acuma are de a face cu mine, grăbește numai ca cu poșta de luni sara să-mi trimiți o formală cvitanție întocmai după copia ce vă alătorează, și dacă se va putea faceți a se iscăli și de iconomul monastirei, zicându-i că acum așa cere forma. De nu veți putea profita a-mi o trimite cu poșta de luni apoi neapărat a doua zi să mi o trimiți cu înadins om. Căci dacă pe mercuri nu voi avea aice atuncea nu închizeșluescu despre rezultat. Așadar grăbiți. Dar pentru că acum Melidon s-au lepădat de a veni spre instalarea comitetului și poate cine știe pe cine va rândui, de aceea te rog fă tot ce știi a trage pe călugări în partea Cuvioșiei Tale pentru că la orice ar fi întrebați în sobor sau îndeosebi, îi numai să vă binecuvânteze pentru acest sfârșit și pentru că arăți că ai primit subvenția apoi iarăși fă tot ce știi de le plătește și lefele, nu te uita la dobândă căci mare este Dumnezeu. Eu profitez ați trimite tot pentru acest sfârșit 50 galb(en), căci mă crede că și aceștia i-am scos din peatră sacă, știi cei de a banilor pe aice și eu din nenorocire nu pot scoate de nicăire.

Repetez că te rog să faci acele ce-ți spun. De vei putea plătește te rog și leafaa profesorului ca nu cumva să se tânguească că au iscălit polița și banii nu i-au primit, acum trebuie să ne purtăm voinicește și cu curaj, căci puhoiul iară a venit.

Nădăjduesc că cu venirea mea acolo vom mai pune la cele ce trebuie. Răspunsul ce v-am făcut către Minister puneți a se prescrie pe curat cu toate semnile și liniile ce are, și de se poate al trimite luni Ministeriului ar fi bine, de nu mi le-i trimite tot cu omul ce are a-mi aduce cvitanția, însă atuncea răspunsul ălu vei alătura pe lângă cerere ce-ți alătorez către Mitropolitul și eu aice voi mijloci la Varahel de al trimitecu adresa Ministeriului, această formă vreu să o fac pentru ca nu dușmanul să-l ănlătoreze din Departament precum a făcut cu mai multe hârtii.

Sfârșesc dar sărutându-vă mânele.

Ca plecat fiu și supusă slugă,

Luponi.

Iași, 1860 avgust 27.

Slova G

Cvitanție

Subvenția cuvenită Monastirii Pângărații pe ecsamenia începătoare de la 23 april(ie) și până la 23 octomvrie anul curent, în somă de 21500 lei, adică douăzeci și una mie cinci sute lei cursul pieței, s-au primit astăzi la egumenia Monastirei Pângărații și a Schitului Tarcău, prin d(umnea)lui Dimitrie Neculau, del a posesorul moșiei Pângărații, d(umnea)lui Manoil Luponi, din căștiul Sf(întului) Gheorghie trecut a numitei moșii, potrivit înviințarei onoratului Ministeriu al Cultelor și al Instrcțiilor Publice, urmată asupra suplicei d(umi)sale Luponi, înregistrată sub no. 1928. Pentru care spre credință și regulă să dă aceasta din partea monastirei.

Anul 1860 avgust 15 zile

Egumenul Monastirei Pângărații și a Schitului Tarcău
Varnava arhimandrit

(L.P.M.)

Iconomul monastirei (n-au iscălit).

Este adaose summa de 25500 lei.

Slova D

Onoratului Minister al Cultelor și al Instrucțiunei Publice

Egumenul moast(irii) Pangarații și a Schitului Tarcău

Trebuiește și chiar nevoile reclamate de zilnicele cheltueli trebuitoare întru ținerea Dumnezeștilor slujbe și hrana soboarelor acestei monastiri și schit îndeamnă pe subscrisul a depune cu smerenie onoratului Minister ferbințele rugăminți a îmbelor soboare de a li se trimite cât mai curând subvenția cuvenită pe curenta ecsamenie – ce-și are începerea de la 23 a trecutei luni aprilie; pentru că smeritul subscris cu toată bunavoință ce are de a întâmpina reclamatele cheltueli, însă iconomul acestei monastiri a declarat și chiar soborului că nimenea din neguțitori nu vroeste a-i prelungi creditul peste termenul de trei luni, ce se vede că au și espirat, până ce mai întâi nu li să va plăti pe acest timp.

Așadar subscrisul spre a scuti monastirea de o nouă cheltueală ce s-ar face cu trimiterea la Iași a iconomului pentru de a primi subvenția precum cu smerenie au fost recomandat proestosului duhovnic Iosaf.

Așa se face rugămintea de a se încredința acea subvenție în priimirea d(umi)sale Emanoil Luponi, care rămâne autorisat de a și iscăli în locul meu, unde va trebui.

Is(călit)

Egumenul Monast(irii) și a schit Tarcăului
Varnava arhimandrit (L.P.)

1860 iulie 24
Monastirea Pângărații

Slova E

Depeșă telegrafică

Prezent(at) de la Iași, în 18, 9, oare ameză-zi
Peatra, în 18, 9 oare 45 m ameză-zi

Arhimandritul Varnava

Peatra

Trimetiți-mi grabnicu cvitanție Comitetului de primirea de la mine a 25.500 lei, subvenția cuvenită monastirei și schitului anticipat ce trebuie să aibă data 15 noemvrie 1860.

Luponi

Slova J

Cvitanție

Suvenția cuvenită Monastirei Pângărații pe ecsamenia începătoare de la 26 octomvrie anul curent și până la 23 aprilie anul 1861, în sumă de 25500 lei, douăzeci și cinci mii cinci sute lei s-au primit astăzi la Comitetul Monastirei Pângărații și a Schitului Tarcău de la d(umna)lui d(omnul) Manolachi Luponi, posesorul moșiei Pângărații, din căștiul sf(ântului) Dimitrie trecut a numitei moșii pentru ținerea monastirei și a schitului și spre credință și regulă să să aceasta din partea Comitetului.

1860 noemv(rie) 15

(L.P.)

Varnava arhimand(rit)

Iosif dohovnic

Stratonic duhovnic

No. 6

Slova Z

Cu tot respectul sărut dreapta Prea Cuvioșii Voastre!

Năcazul și supărarea ce am aice este așa de mare încât nu v-o pot descrie, de cât totul ce vă rog este să mă ajutați, să puneți tot ce veți avea pentru înzestrarea moșiei, ca

să nu rămăe nelucrată, căci eu până ce nu voi vedea rezultatul de la consiliu, în ceia ce privește pentru subvenția monastirei și zestrea ei de vite, iar de la Adunare hotărârea pentru hrisov, până atuncea zic că nu pot veni la moșie căci sânt hotărât să perd al meu totul, numai să nu mancarisescu la sarcina de vechil ce vă sânt, pentru acest sfârșit țin aicea și pe părintele Nicon.

Te rog dară înlesnește pe Neculau la tot ce va reclama și crede că voi și a vă fi recunoscătoriu.

Ministeriul s-au format ieri.

Kogălniceanu la Interne și președinte, M. Jora la Esterne, Ev. Alcaz la Visterie, D. Cozadini la Publice, Adrian tot la Resbel, Bojinca la Dreptate, arh. Melhidesec la cel Bisericesc.

Asupra acestei combinații este mare opoziune și mercuri se crede că are a fi o mare confusie și nemulțemire în cameră. Despre rezultat vă voi înștiința. Arată acestea și lui Neculau. Pentru monahii ce ați scris că vi s-au trimis în eczil la acea monastire; după convorbirea ce am avut și cu Varahil, Cuvioșia Voastră trebuie să raportuiți Mitropolitului în scurt alăturându-i numai o întocmai copie de pe adresul Prefecturii cu care vi s-au trimis.

Sărătându-vă mânil rămăn plecat și supus fiu,

Luponi.

Iași, 1860 mai 2.

Slova I

Sărut mânele Prea Cuvioșiei Voastre!

Trimiteți-mi cu cea întâi poștă toate hărțile ce aveți pentru rânduirea în egumenie la Monastirea Pângărați, adecă începând de la 1833 sau 1834 și până când ați căpătat hrisovul lui Mihai Sturza care este la mine.

Pentru că trebuie să dovidesc chiar data când v-ați rânduie înțâia oară și apoi iarăși după schimbările ce vi s-au fost făcut, fiindcă toate acele îmi sânt trebuitoare a dovedi adiverirea din condică pentru zestrea monastirei.

Pentru triimiterea acestor hărții vă puteți înțelege cu părintele Nicon care iarăși are a-mi trimite ceva hărții, că să se pună toate într-un plic, dacă aveți a mi le trimite cu poșta iar de va fi a le trimite cu înadins om, atuncea să nu se ostenească doi în loc de unul.

Rămăn plecat fiu,

Luponi

1860 mai 20

Slova C

Cu tot respectul sărutăm mânele Prea Cuvioșiei Voastre!

Tânguirea ce este asupra Prea Cuvioșiei Tale este făcută de un călugăr de la Pângărați, anume Claudiu. În acea tânguire arată că Prea Cuvioșia Ta i-ai fi dator cu 80 lei pentru știubei că asemenea ai fi dator și unui alt călugăr de la schit, că nu plătești lefele călugărilor, că pui călugării a tăia și a căra singuri lemnele trebuitoare pentru monastire, că hrana le-ar fi foarte ră, că-i maltratezi foarte crud și chiar cu bătaie, că grădinele monastirei le-ai lucra cu ei și că legumele din ele le-ai vinde în târgu, asemenea că ai fi vândut trei merțe mere din livadă, alte mai multe de aceste fleacuri. Ministrul Cultelor a comunicat această tânguire Mitropoliei cu pofire de a rândui o Comisie care să cerceteze local. Regularisirea s-au făcut ca tot comisia ce va veni la Bisericiani, aceea să vie și la Pângărați.

Membrii sânt: din partea Ministeriului părintele Sofronie Vărnăv de la Neamț, din partea Mitropoliei arhimandritul Neofit, proestosul de la Sf(ântul) Nicolae cel Mare; acesta însă pentru că să găsește bolnav de picioare și vremea este aspră s-au rugat Locotenentului al erta din această însărcinare, dar până acum încă nu s-au hotărât, și aceasta este pricina pentru care comisia n-au pornit încă, căci pentru acest sfârșit să așteaptă a se întoarce de la țară Ministrul Bisericesc.

De aceea nici eu nu pot porni din Iași până nu voi vîdea ce este a se face, destul că până acum ne am isprăvit nimic și nici macar în chestia poliților ce am.

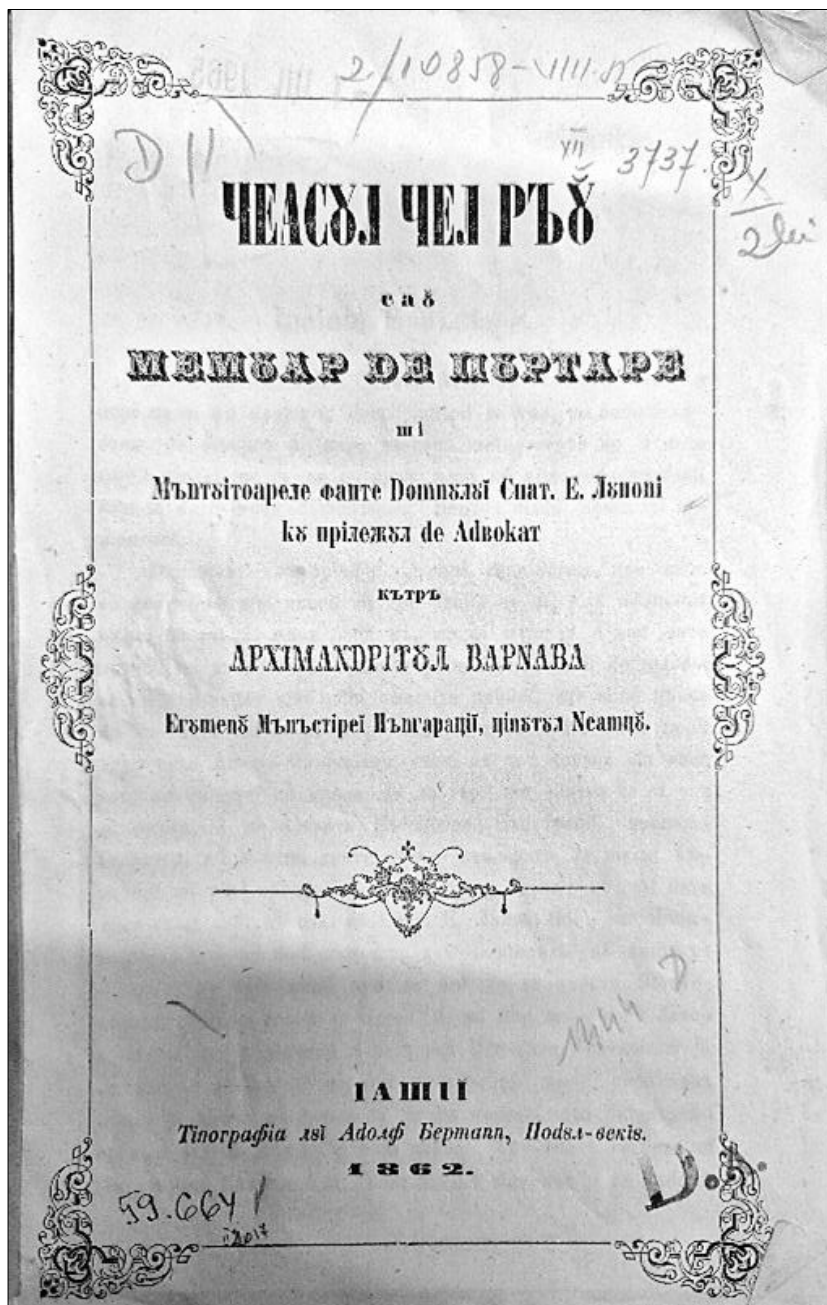
Domnitoriul are a porni la București la 19 a curentei pentru că membrii adunării de acolo s-ar fi bătut între ei în cameră chiar în zioa deschiderii ei.

Pe aice umblă multe și periculoase boale, gerul și fortuna au făcut mai multe jertfe din cauză că lemnele sânt foarte scumpe, a agiuns de să plătește carul de lemne 3 galbeni, ce poate face sărăcimea?

Pe Tudurache Vasiliu îl aștept de la țară că să-i vorbesc, Neculau mă înștiințază că nu ați dat vacile dupre cum am vorbit și am sfârșit. Eu vă rog trimitițile la Tarcău cât mai în grabă spre a se și înfăra, mai ales când știți că nevoe este acolo de fruptu albu.

Supus fiu,

Luponi.

Fig. 1. Arhimandritul Varnava, *Ceasul ce rău sau memuar de purtare și mântuitoarele fapte a domnului E. Luponi cu prilejul de avocat cătră arhimandritul Varnava egumenul Mănăstirei Păngarații, ținutul Neamțu, Iașii* Tipografia lui Adolf Bermann, Podu Vechiu, 1862, 20 p (Biblioteca Județeană „Gheorghe Asachi” din Iași, cota II-2017).